

Syntysähköisten asiakirjojen digitointi

Markus Merenmies / Kansallisarkisto

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

OSA I : Johdanto ja viitekehys

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Lähtökohtia

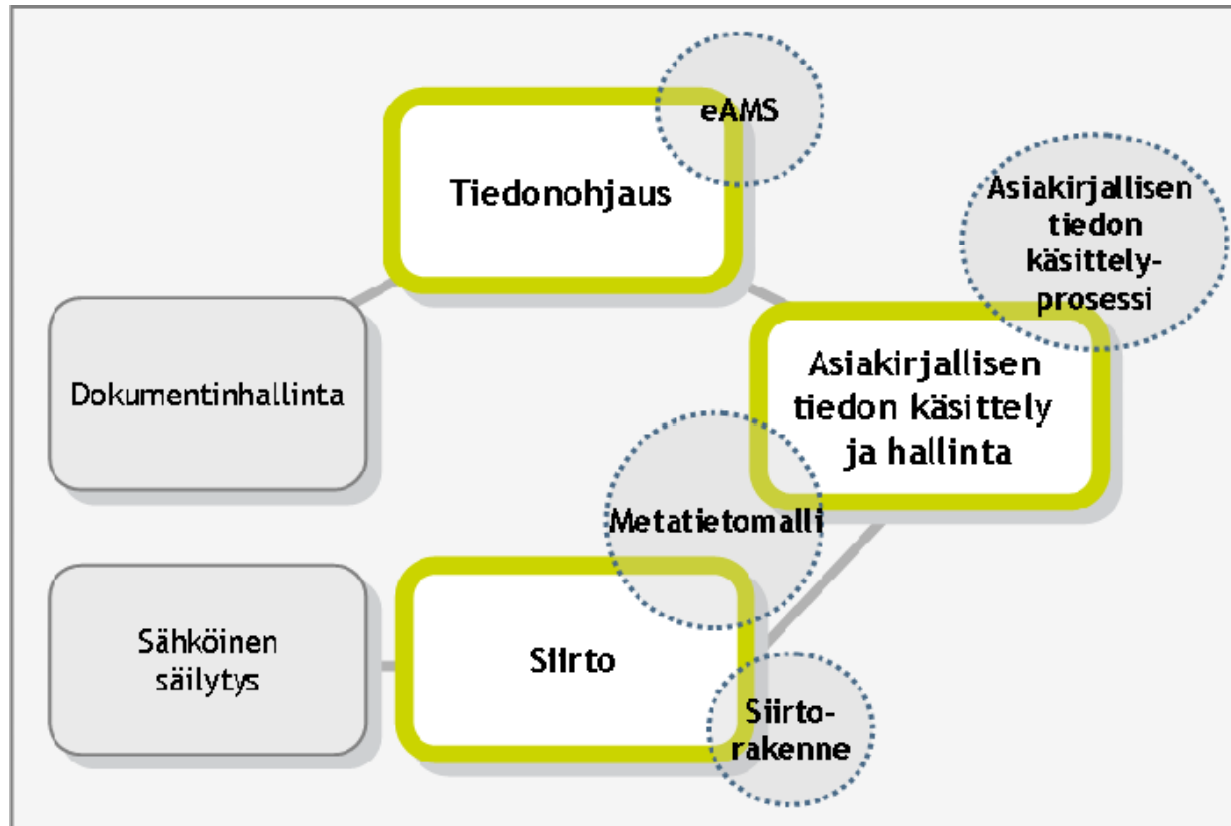

- Viranomaisten syntysähköisten asiakirjojen säilyttäminen yksinomaan sähköisessä muodossa edellyttää arkistolaitoksen lupaa
- Arkistolaitos on esittänyt vaatimukset asiakirjan hyväksytyistä formaateista sekä metatiedoista (Sähke)

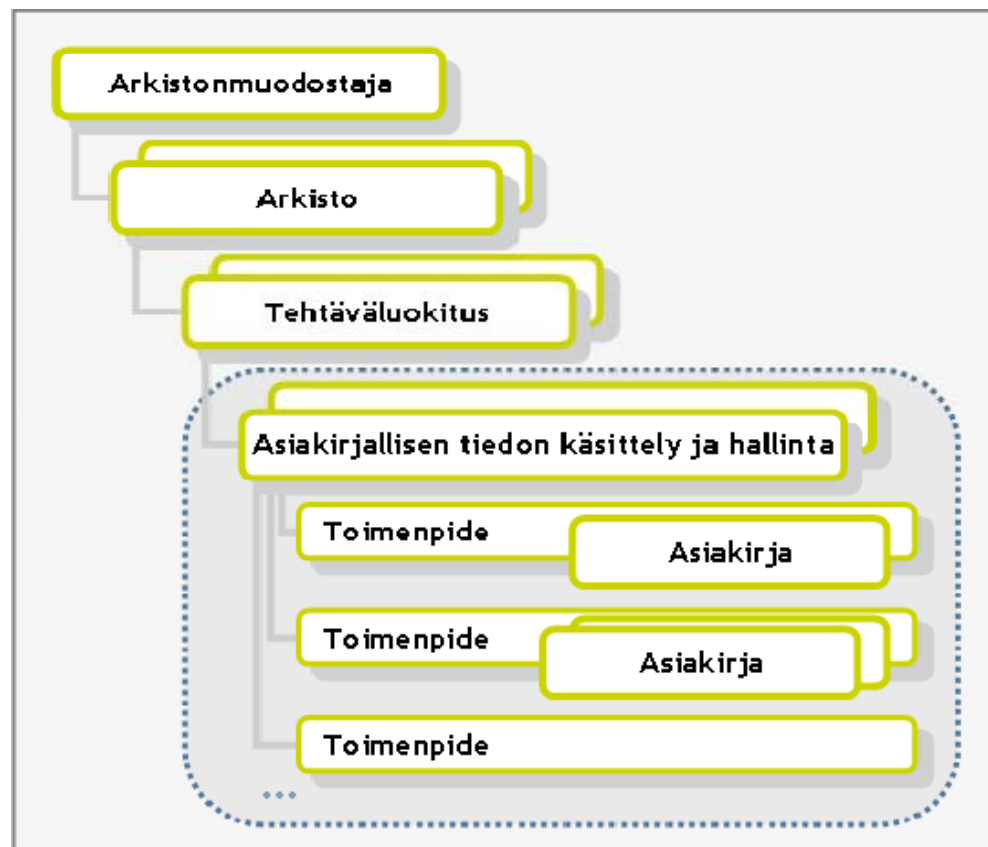

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Viitekehys

Sähke2-hierarkia...

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

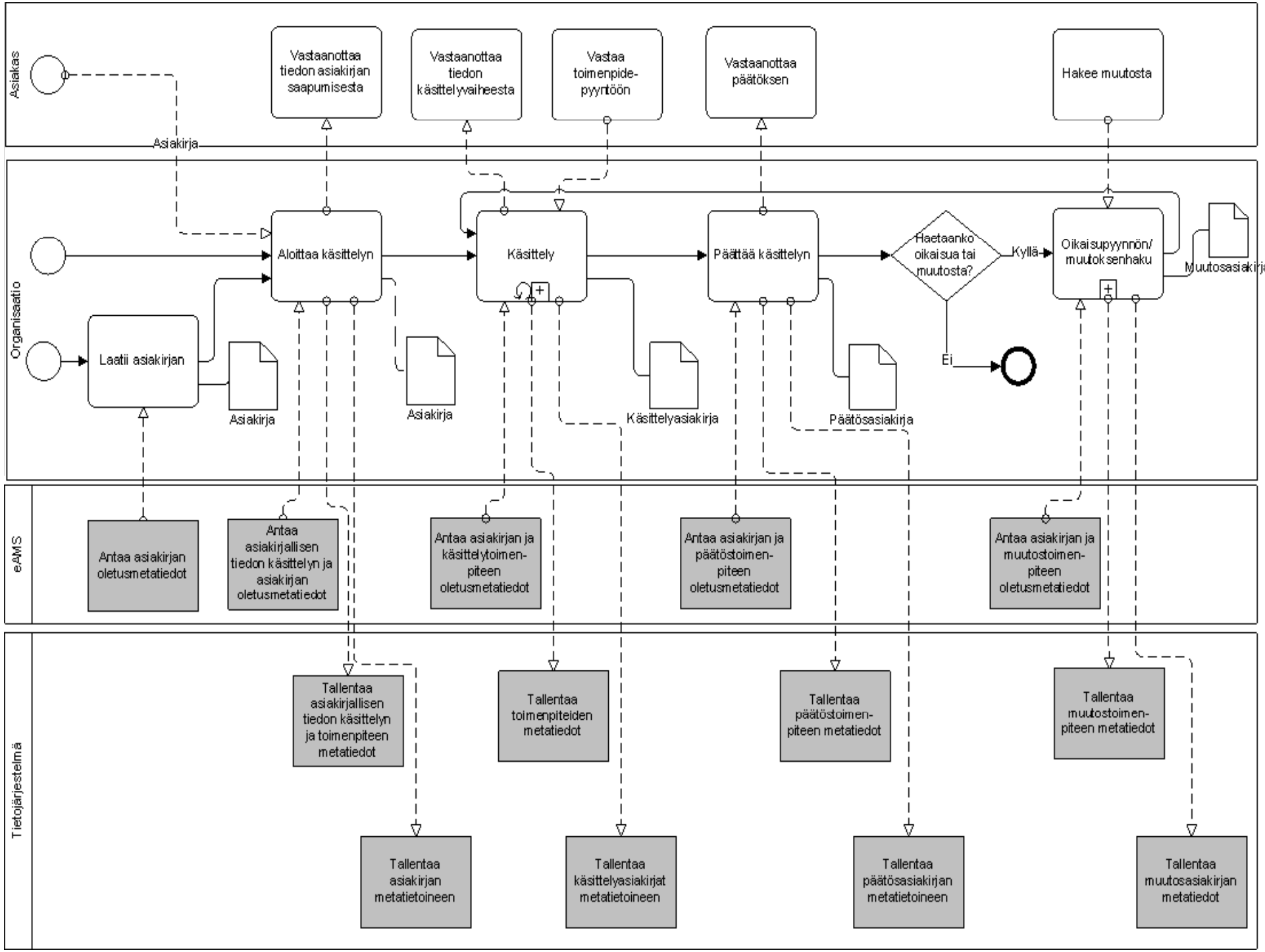
Prosessin päävaiheet

- **Aineiston muodostaminen**
  - Formaattikorversiot
  - Järjestäminen paketeiksi
  - Yksilöinti
- **Siirron valmistelu**
  - Paketin allekirjoittaminen
  - Salaus ja/tai pakkaus
- **Siirto**
  - Off- tai On-line

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

OSA II : Metatiedot

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Sähke-metatiedot

- Kuvailevan ja hallinnollisen metatiedon minimi
- Määrittää luovutuspaketin käsitteet
- Operatiiviset tarpeet voivat laajentaa → custom metadata

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Organisaatio laatii asiakirjan

- **Tietojärjestelmän tuottamat metatiedot:**
  - Identifiointitunnus (2.3)
  - Kieli (2.4)
  - Laadittu (2.2.1)
  - Toimija (2.14)
  - Versio (4.11)
- **eAMS:n tuottamat metatiedot:**
  - Käyttörajoitus (2.6)
  - Säilytysaika (2.11)
  - Tehtävä (2.13)
  - Tila (2.12)
  - Tyyppi (2.15)
- **Käyttäjän tuottamat metatiedot:**
  - Nimeke (2.7)

Asiakirjan saapuminen, alkuperäisyyden ja eheyden toteaminen

- Merkinnät asiakirjan vastaanottamisen sekä alkuperäisyyden ja eheyden toteamisesta tallennetaan asiakirjan metatietoihin:
  - Asiakirjan alkuperäisyys ja eheys todettu (4.2)
  - Asiakirjan sähköinen allekirjoitus (4.3)
  - Toimija (2.14)
  - Vastaanotettu (2.2.6)

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

OSA III : Tiedostot ja formaatit

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Hyvän formaatin kriteerit

- **Avoimuus:** Tietämys ja dokumentaatio formaatista on helposti saatavilla
- **Hyväksyntä:** Formaatin muodollinen muistiorganisaatioiden hyväksyntä
- **Vakaus ja yhteensopivuus:** taakse- ja eteenpäin. Suojautuminen "murentumiselta". Formaatin ylläpito ja päivittäminen
- **Riippumattomuus:** sidonnaisuus toimijoihin tai muihin teknisiin ratkaisuihin.
- **Standardointi:** Muodollinen standardointiprosessi

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Käytettävät formaatit

Formaatti	Nimi siirto-tiedostossa	Versioiden nimi siirto-tiedostossa	Pakkaus	Kuvaus
Unicode UTF-8 -tekstitiedosto	UTF-8	N/A	N/A	Vapaa, formatoimaton teksti, merkistö kattaa kaikki maailman kielet
TIFF Rev 5, Rev 6	TIFF	5,6	CCIT Group 3 (CCIT3), CCIT Group 4 (CCIT4)	Bittikarttakuva
PDF/A, ISO 19005-1:2005, IDT tai uudempi	PDF/A	1a, 1b, tulevaisuudessa myös muita	N/A	Muotoiltu asiakirja, voi sisältää myös kuvia
PCM WAV, 16 bit, 44.1 kHz	WAV	16 bit 44.1 kHz	N/A	Ääni
MPEG-1, Audio Layer 3, 128 kbit/s	MPEG1	AL3 128 kbit/s	N/A	Video
MPEG-2, 50 Mbit/s, 4:2:2	MPEG2	50 Mbit/s 4:2:2	N/A	Korkealaatuinen video

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Suosituksset

Asiakirjan luonne	Suosittelut formaatti	Muut mahdolliset formaatit
Teksti, johon ei sisälly kuvia tai muotoilua, esimerkiksi sähköpostit tai yksinkertaiset muistiot	UTF-8	PDF/A
Semanttiset XML-formaatit, esim. CDA	UTF-8	PDF/A
Muotoiltu teksti, johon voi sisältyä kuvia, esimerkiksi useimmat toimistosovelluksilla (Microsoft Office, OpenOffice yms) tuotetut asiakirjat	PDF/A	TIFF
Skannatut paperiasiakirjat	TIFF	
Kuvat	TIFF	
Ääni	WAV	
Video	MPEG1	MPEG2

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Miten toimia formaattien kanssa

- Sähke2 hyväksyy natiivin rinnakkaismuodon
- Konversio sp-muotoon mahdollisimman aikaisin
- PDF/A ja TIFF
- DOCX ja ODF ovat vielä avoimia kysymyksiä.

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Mahdolliset ongelmat

Formaatti	Tyypillisiä virhetilanteita
UTF-8	<ul style="list-style-type: none"> • Virheellinen merkistömuunnos, joka tekee tiedostosta lukukelvottoman tai rikkoo osan merkeistä • rivin- tai kappaleenvaihtojen katoaminen tai lisääntyminen
TIFF	<ul style="list-style-type: none"> • Puutteellinen resoluutio: teksti puuroutuu niin pahasti, että asiakirja ei ole luettavissa. • Värihin liittyvät virheet: värejä katoaa tai ne vääristyvät niin paljon, että luettavuus kärsii. • Asemointiin liittyvät virheet: elementti peittää toisen; elementti ylittää sivun reunan ja osa jää kuvasta pois. • Tarpeettoman korkea resoluutio tai värisyys, mikä kasvattaa tiedostot tarpeettoman suuriksi.
PDF/A	<ul style="list-style-type: none"> • Asemointiin liittyvät virheet: elementti peittää toisen; elementti ylittää sivun reunan ja osa jää kuvasta pois.
WAV	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedoston kokoon liittyvät virheet (kirjoitus katkeaa ennen aikojaan). • Koodaukseen liittyvät virheet (kuva tai ääni sekoaa).
MPEG-1	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedoston kokoon liittyvät virheet (kirjoitus katkeaa ennen aikojaan). • Koodaukseen liittyvät virheet (kuva tai ääni sekoaa).
MPEG-2	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedoston kokoon liittyvät virheet (kirjoitus katkeaa ennen aikojaan). • Koodaukseen liittyvät virheet (kuva tai ääni sekoaa).

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Esimerkki

<s2:Document>

<s2:NativeId>urn:oid:1.2.246.10.2048198.10.1.11.2009.89.1**</s2:NativeId>**

<s2:UseType>Arkisto**</s2:UseType>**

<s2:File>

<s2:Name>R0900089.pdf**</s2:Name>**

<s2:Path>2008245/pdf/R0900089.pdf**</s2:Path>**

</s2:File>

<s2:Format>

<s2:Name>PDF/A**</s2:Name>**

<s2:Version>1b**</s2:Version>**

</s2:Format>

<s2:HashAlgorithm>sha1**</s2:HashAlgorithm>**

<s2:HashValue>pC4LUmP5L6DRL4gUYTx2y82JanG=**</s2:HashValue>**

<s2:Encryption>Ei salattu**</s2:Encryption>**

</s2:Document>

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Esimerkki 2

```
<s2:Restriction>
  <s2:PublicityClass>Salassa pidettävä</s2:PublicityClass>
  <s2:SecurityPeriod>20</s2:SecurityPeriod>
  <s2:SecurityPeriodEnd>2029-02-05</s2:SecurityPeriodEnd>
  <s2:SecurityReason>Kalastuslaki,</s2:SecurityReason>
  <s2:SecurityClass>Ei turvallisuusluokiteltu</s2:SecurityClass>
  <s2:PersonalData>Sisältää henkilötietoja</s2:PersonalData>
  <s2:Owner>Rauno Murju</s2:Owner>
  <s2:AccessRight>
    <s2:Name>Rauno Murju</s2:Name>
    <s2:Role>henkilöstöpäällikkö</s2:Role>
    <s2:AccessRightDescription>2</s2:AccessRightDescription>
  </s2:AccessRight>
</s2:Restriction>
```


OSA IV : Ohjeistus

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Miksi ohje? – eli lähtötilanne

- Sähke2-kuvaa miten tulisi toimia
- XML-skeema kuvaa luovutuksen rakenteen
- Mutta, puuttui ohje miten toiminta välittyy skeemaan.

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Ohjeen tarkoitus

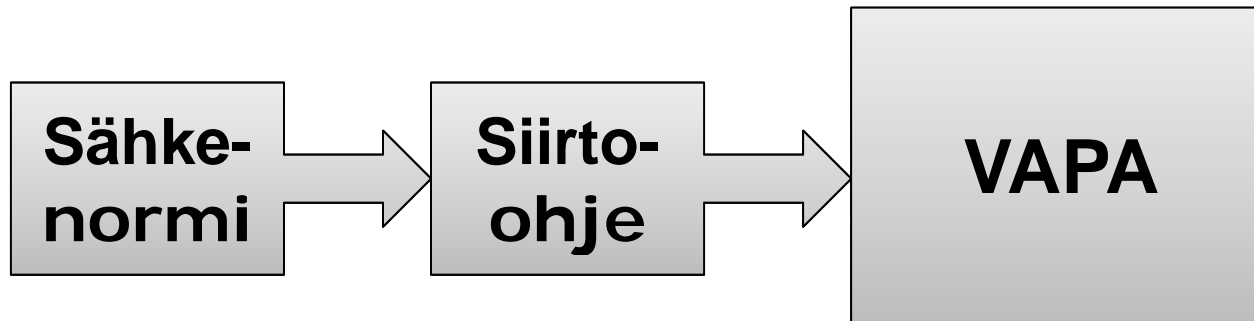
- Täydentää Sähke2-määräystä
- Kohdennettu materiaalia tuottaville organisaatiolle ja luonteeltaan tekninen
- Vastaa kysymykseen: "Miten luovutuspaketti (SIP) saadaan siirtokuntoon?"
- Vähentää epävarmuutta, tulkinnanvaraisuutta ja virheitä

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

ARCHIVVM

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET

Mitä kuvataan

- Eheystartkisteiden käyttö ja siirron allekirjoittaminen
- Aineiston identifioinnin periaatteet
- Konversiot säilytysmuotoon
- S2 mallin vastineet XML-skeemassa
- Luovutuspaketin siirtorakenne
- Aineistokokonaisuuksien lohkominen
- Siirron periaatteet

KANSALLISARKISTO
RIKSARKIVET